

екологічно доцільні рішення щодо його вивчення та охорони, що, зрештою, забезпечує формування екологічно вихованої особистості.

Проте робіт, присвячених з'ясуванню дидактичних засад ефективної реалізації екологічної освіти і виховання у загальноосвітній школі, що впливає на формування цілісного екологічного світогляду учнів, суспільно значущої поведінки і діяльності в навколишньому середовищі, розвиток стійкої мотивації щодо його охорони, нами не виявлено.

У цілому розроблення методики дослідження дидактичних засад екологічної освіти і виховання учнів основної школи зумовлено необхідністю розв'язання певних суперечностей, зокрема науково-технічний прогрес, окрім того, що він стимулює антропоцентричний спосіб мислення людини та її дій у довкіллі, тягне за собою інтенсивне виснаження енергетичних і сировинних ресурсів, нестачу продовольства та інтенсивне демографічне зростання у країнах, що розвиваються, тощо, а також нагальною потребою в екологізації свідомості особистості, що є важливою умовою оптимізації взаємодії суспільства і природи та регуляції діяльності людини в навколишньому природному середовищі.

Формування ціннісно-сміслових орієнтацій у змісті освіти старшої школи

С. В. Косянчук

Під формуванням ціннісно-сміслових орієнтацій (ЦСО) розуміємо створення педагогічних умов, які ініціюють процеси осмислення, переосмислення гуманістичних цінностей і побудову на їх основі моральної картини діяльності і поведінки учнів. Формування ЦСО відбувається за допомогою творчорозвивальних технологій та інформаційно-пошукових ситуацій. Система ЦСО є «згорнутою» програмою життєдіяльності і підставою для реалізації певної моделі особистості.

Оцінюючи літературний твір, будь-яку історичну ситуацію, учень має дати критичну оцінку події, описаної у підручнику,

і за допомогою методу ведення дискурсу вчитель як основний суб'єкт і носій суспільно важливих цінностей має спрямувати учнів на усвідомлення таких норм поведінки, які мають бути закладені як основа формування громадянина. Спілкування є сферою, де соціальне переходить в особистісне і особистісне стає соціальним, де відбувається обмін індивідуальними ціннісно-смысловими відмінностями. З огляду на викладене, на часі фундаменталізація знань про людину, потреба у розробленні відповідних інноваційних технологій навчання вчитися. Тож слід переосмислювати важливість і значення спілкування в усіх його індивідуальних, міжособистісних, соціальних, соціокультурних проявах тощо.

Ціннісно-смыслова сфера – це функціональна система, яка формує зміст та цілі життєдіяльності людини і регулює способи їх досягнення. З одного боку, ціннісно-смыслові орієнтації прищеплюються людині соціумом, але, з іншого, сама людина активно формулює і конкретизує їх, визнаючи за власні, змінюючи чи відкидаючи цінності та зміст, пропонувані соціумом.

Отже, в основі становлення цінностей у старшому підлітковому і юнацькому віці лежить особистісне самовизначення, що має ціннісно-смыслову природу, активне визначення своєї позиції стосовно суспільно сформованої системи цінностей, визначення на цій основі сенсу власного існування. М. Р. Гінзбург вважає, що в ранньому юнацькому віці особистісне самовизначення (тобто ціннісно-смыслові самовизначення щодо цінностей) є генетично вихідним, таким, що визначає розвиток усіх інших видів самовизначення. Свідомість старшого підлітка вже не є «ціннісним хаосом».

Звісно, ЦСО підлітка помітно відрізняється від ЦСО дорослого. Проте, перебуваючи у розвитку, особистісне самовизначення не завершується в підлітковому чи ранньому юнацькому віці, а триває, поки людина живе, мислить, спілкується, діє. Виникає необхідність забезпечити інтелектуально-творчий розвиток і саморозвиток, адже це є водночас і проблемою творення системи освітніх умов для учасників освітнього процесу.

Оскільки потреба у самовизначенні має ціннісно-смыслову природу, то вона характеризується «спрямованістю у майбутнє». Підтвердженням цьому є емпіричні дані, здобуті нами під час констатувальних зрізів. 86,2 % опитаних старшокласників серед визначених нами 14 найактуальніших проблем особистісного характеру на перше місце висувають проблему вибору майбутньої професії. На проблему вибору мети в житті вказали 80,9 % опитаних. На третьому місці – проблеми, пов'язані з самопочуттям і здоров'ям (77,9 %).

Проблема формування диференціації самостійної роботи учнів основної школи

Р. І. Осадчук

Диференціація самостійної роботи – це відповідна організація навчальної діяльності учнів основної школи, що відбувається з урахуванням індивідуальних особливостей школярів через доцільні способи навчально-виховним процесом (форми, методи, засоби, прийоми).

Критеріями педагогічного дослідження диференціації самостійної роботи були: формування якості виконання завдань, необхідних мовних знань і вмінь; досягнення певного рівня розвитку (мислення, уява, пам'ять, волюні якості) та виховання; інтерес до навчання, відчуття відповідальності та співробітництва.

Вирішальним чинником на навчальних заняттях є добір завдань, запитань, спрямованих на розвиток текстотворення. Вони підпорядковані таким змістовим лініям: засвоєнню норм літературного мовлення; розвитку навичок активної роботи зі словом; формуванню вмінь і навичок діалогічного й монологічного мовлення. Основні критерії завдань – спрямованість на засвоєння і передавання інформації, на комунікативність. Завдання у групах застосовувалися з урахуванням рівня навченості учнів. Позитивне ставлення до навчання формувалося через використання завдань, диференційованих за сту-